

BROJ: 1/2011

POLJOPRIVREDNI BILTEN
INFORMATOR NAMENJEN POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA
OPŠTINE SUBOTICA

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA SLUŽBA AP VOJVODINE
ORGANIZACIONA JEDINICA SUBOTICA
POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA SUBOTICA AD, SUBOTICA

SADRŽAJ

UVOD	3
Damir Varga dipl. ing.	
O RADU POLJOPRIVREDNE SAVETODAVNE SLUŽBE	4
UTICAJ PADAVINA NA RATARSKU PROIZVODNJU	6
Olga Vidaković dipl. ing.	
FITOTOKSIČNOST HERBICIDA	11
Hajnalka Bognar Pastor	
PROGNOZNO-IZVEŠTAJNA SLUŽBA	13
Valentina Minić	
Subvencije u stočarstvu u 2011. godini	15

UVOD

Poštovani poljoprivredni proizvođači,

Pred vama se nalazi prvi broj poljoprivrednog biltena, informatora namenjenog poljoprivrednim proizvođačima opštine Subotica. Svrha izdavanja ovakvog biltena jeste upoznavanje poljoprivrednih proizvođača naše opštine sa aktuelnim dešavanjima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na lokalnom nivou, kao i praktični saveti i iznošenje iskustava iz oblasti tehnologije proizvodnje za konkretne agroekološke uslove našega regiona, sa ciljem podizanja proizvodnje i dohotka na gazdinstvu.

Izdavanje ovakvog biltena predstavlja proširenje savetodavnih aktivnosti Poljoprivredne stručne službe Subotica AD, Subotica (PSS Subotica AD) i želja nam je da na jedan jednostavan i pristupačan način pružimo što širem krugu poljoprivrednika informacije koje će im koristiti u svakodnevnom radu.

Zamišljeno je da se bilten u početku izdaje kvartalno i u tiražu od 250 primeraka, kao i na internet stranici PSS Subotica AD () i da se u svakom broju objave informacije koje će biti aktuelne u periodu koji predstoji. Ukoliko poljoprivredni proizvođači budu pozitivno reagovali na ovaj vid komunikacije i ukoliko finansijske mogućnosti dozvole postoji mogućnost da se bilten izdaje češće i u većem tiražu. Tekstove za prvi broj biltena napisće savetodavci PSS Subotica, a za naredne brojeve ćemo se truditi da uključimo i druge stručnjake koji bi na ovaj način preneli svoja bogata i dragocena iskustva.

Ovim putem želeli bi da čitaoce prvog broja poljoprivrednog biltena pozovemo da nam se jave sa korisnim sugestijama i predlozima, koje ćemo pomno razmotriti, sa ciljem unapredimo naš rad, na vašu korist i naše zadovoljstvo.

Srdačan pozdrav svim poljoprivrednim proizvođačima, kao i puno uspeha u radu

radni kolektiv PSS Subotica AD

O RADU POLJOPRIVREDNE SAVETODAVNE SLUŽBE

Prezentovanjem rada savetodavne službe želimo da se što širi krug poljoprivrednika upozna sa Poljoprivrednom stručnom službom Subotica AD, njenim radom, kao i načinom na koji oni mogu da nam se obrate u cilju dobijanja odgovarajuće stručne pomoći.

Stručne službe je još davnih 50-tih godina prošlog veka osnovala tadašnja država kao rejonske poljoprivredne stanice. One su vršile stručne poslove koje jednim delom i danas obavljaju, a ostatak aktivnosti bio je uglavnom usmeren na stručnu podršku velikim kombinatima.

Početak 2000-tih godina promene su zahvatile naše celokupno društvo, pa tako i poljoprivrednu proizvodnju, u kojoj su se te promene ogledale pre svega u nestajanju velikih društvenih poljoprivrednih preduzeća znanih pod imenom kombinati, i sve većem jačanju i samostalnosti individualnih poljoprivrednih proizvođača. U to vreme počela je i svojevrsna transformacija stručnih službi, i u okviru svake službe formiran je savetodavni sektor čija je glavna uloga pružanje stručne podrške farmerskim gazdinstvima kao jedna od mera agrarne politike Republike Srbije. Danas u Republici Srbiji postoji 34, a od toga u AP Vojvodini 12 poljoprivrednih stručnih i savetodavnih službi. Jedna od tih službi je i „Poljoprivredna stručne službe Subotica AD“ sa sedištem u Subotici i čiji je dolokrug rada teritorija opštine Subotica. U službi je na poslovima savetodavstva trenutno zaposleno 5 savetodavaca za oblasti ratarstva, zaštite bilja i stočarstva. Osim ovoga služba poseduje i Laboratoriju za ispitivanje agrohemijskih svojstava zemljišta kao i trgovačkog kvaliteta merkantilnog semena.

Savetodavne aktivnosti se realizuju kroz mnogobrojne oblike od kojih navodimo neke koje su najbitnije za poljoprivredne proizvođače:

1. Neposredni rad sa poljoprivrednim gazdinstvima

Ovaj vid rada obuhvata neposrednu komunikaciju savetodavca i farmera bilo kroz posete savetodavca farmeru, dolaska farmera u prostorije savetodavne službe ili komunikacije telefonom ili E-mailom. Poseban vid ovog rada predstavlja rad sa „odabranim gazdinstvima“ gde svaki savetodavac ima neposrednu saradnju sa 40-50 gazdinstava koja periodično obilazi. Ovakav vid saradnje je najbolji, ali je mana što je skup i što obuhvata manji broj farmera.

2. Predavanja poljoprivrednim proizvođačima

Ovakav način komunikacije se odvija kroz organizaciju zimskih predavanja, gde se u ulozi predavača pojavljuju sami savetodavci ili se organizuje dolazak drugih stručnjaka. Prednost ovog vida komunikacije je što se na ovaj način edukuje veći broj proizvođača uz manji utrošak sredstava i vremena, a mana je to što je tema uglavnom unapred određena i što je prema našem iskustvu komunikacija uvek jednostrana odnosno farmeri se uglavnom ustručavaju da postavljaju pitanja pred većim auditorijumom.

3. Izdavanje važnih saopštenja putem sredstava javnih medija

Komunikacija savetodavca prenošenjem poruka putem medija (radio, TV, novine) predstavlja vrlo važan način za prenošenje poruka u kratkom vremenskom periodu vrlo širokom auditorijumu.

4. Izvođenje ogleđa

PSS Subotica poseduje ogledno polje površine 84 ha kod farme Mikićevo na kome se izvode sortni ogleđi sa ratarskim kulturama kao i ogleđi sa herbicidima. Na oglednom polju organizuju se dani polja strnina i herbicidnih ogleđa kao i odani polja jesenjih kultura gde poljoprivrednici mogu da pogledaju jedan deo sortimenta koji se nalazi na tržištu. Agrotehnika koja se sprovodi na oglednom polju je ista ona koja se preporučuje i proizvođačima, i svi rezultati istraživanja do kojih se dođe su javni i u interesu unapređenja proizvodnje u regionu.

Poljoprivredna stručna služba Subotica AD poseduje modernu laboratoriju za ispitivanje agrohemijskih osobina zemljišta i već godinama sprovodi besplatnu kontrolu plodnosti zemljišta za područje Subotice koju finansira Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo. I za ovu 2011. godinu planirano je sprovođenje ove akcije za registrovana poljoprivredna gazdinstva, ali o tome nešto više u narednom broju poljoprivrednog biltena. U međuvremenu poljoprivrednici se mogu interesovati o ovoj akciji na kontakt telefone službe.

Jedna od novina u radu službe jeste Prognozno-izveštajna služba, koja se sprovodi na teritoriji AP Vojvodine, a na teritoriji Subotice sprovodi je naša služba. Ovaj projekat podrazumeva praćenje pojave ekonomski najvažnijih štetočina i prouzrokovaca bolesti radi blagovremenog obaveštavanja poljoprivrednih proizvođača o potrebi preduzimanja mera zaštite useva.

U napred navedenom Iznet je samo jedan sažetak aktivnosti PSS Subotica na unapređenju proizvodnje u regionu i ovo ujedno predstavlja otvoreni poziv svim poljoprivrednim proizvođačima da nam se obrate za besplatnu stručnu pomoć.

Kontakt podaci:

Prostorije PSS Subotica nalaze se na radničkom univerzitetu u Subotici, Trg Cara Jovana Nenada 15/3.

Telefoni za kontakt: 024/555-932 i 024/556-867

E-mail: pss.su@panonnet.net

internet adresa: www.pss-subotica.rs

Ostale korisne informacije za poljoprivredne proizvođače:

Internet adresa poljoprivredne savetodavne službe AP Vojvodine:

www.polj.savetodavstvo.vojvodina.gov.rs

Autor teksta

Varga Damir dipl.ing. poljoprivrede

PSS Subotica AD, Subotica

UTICAJ PADAVINA NA RATARSKU PROIZVODNJU

Za poljoprivrednu proizvodnju često se kaže da je proizvodnja pod vedrim nebom, i kao takva podložna je uticaju agroekoloških uslova koji u najvećoj meri limitiraju ovakvu proizvodnju. Agrotehničkim merama poljoprivrednici nastoje da umanje uticaj agroekoloških uslova na proizvodnju, a od tih uslova, klimatske prilike su jedan od najznačajnijih faktora koji utiče na visinu i obim proizvodnje.

Padavine, odnosno njihova količina i raspored, pored temperature su sigurno jedan od limitirajućih činilaca poljoprivredne proizvodnje na otvorenom. Navodnjavanje je jedna od agrotehničkih mera kojima se u proizvodnji nastoji smanjiti uticaj padavina, ali je ova mera dosta skupa i često nedostupna. Najveći deo ratarske proizvodnje odvija se u uslovima bez navodnjavanja a u opštini Subotica 100% ratarske proizvodnje je u „ uslovima suvog ratarenja“, tako da je potrebna primena svih agrotehničkih mera koje nauka preporučuje kako bi se uticaj padavina na proizvodnju sveo na najmanju moguću meru. U nastavku ovog teksta izvršićemo analizu proizvodnje tri važne ratarske kulture: kukuruza, suncokreta i soje, kao i padavina u Subotici za period od 1996-2010. godine, i nastojati dati neke praktične savete kako agrotehničkim merama anulirati uticaj nepovoljnih klimatskih prilika i stabilizovati proizvodnju.

Na grafikonu 1. prikazani su prosečno ostvareni prinosi uzans kvaliteta kukuruza, suncokreta i soje na teritoriji opštine Subotica za period od 1996-2010. godine.

Grafikon 1.

Prosečni prinosi u periodu 1996-2010. godine

Iz grafikona može se sagledati da su najniži prinosi kukuruza i soje ostvareni 2000, 2003. i 2007. godine, dok su niski prinosi suncokreta ostvareni 1997, 1999, 2000, 2003 i 2005. godine. Sagledavanjem linije prinosa može se videti da su linije prinosa soje i kukuruza skoro paralelne tj da su godine povoljne za kukuruz isto tako povoljne i za proizvodnju soje. Isto tako može se sagledati da je u 6, od 15 godina posmatranog perioda ostvaren veći prinos soje od

suncokreta, da je u 6 godina bila nešto izraženija razlika u visini prinosa u korist suncokreta u odnosu na soju (500-800 kg/ha), a u tri godine ostvaren je prinos suncokreta za 100-300 kg/ha veći od prinosa soje. U tabeli 1. prikazani su prosečni prinosi za tri navedene kulture u posmatranom periodu.

Tabela 1. Prosečni prinosi kukuruza, suncokreta i soje na teritoriji opštine Subotica za period od 1996-2010. godine.

Prosečni prinosi u t/ha za period 1996-2010. godine.		
Kukuruz	Suncokret	Soja
5,7	2,0	2,1

Na grafikonu 2. prikazane su padavine u zimskom periodu (X-III mesec) i padavine u vegetacionom periodu kasnojarih kultura (IV-IX mesec) na teritoriji opštine Subotica za period od 1996-2010. godine.

Grafikon 2.

Prikaz zimskih i vegetacionih padavina za period 1996-2010. godina

Iz prikazane tabele može se uočiti da na početku posmatranog perioda (1996-1999.) i na kraju posmatranog perioda (2004-2010.) postoji izvesna korelacija između visine zimskih i visine vegetacionih padavina, dok se za sredinu ovog perioda (2000-2003.) ne može uočiti nikakva zavisnost između visine zimskih i visine vegetacionih padavina. Ovaj podatak može ukazati da ukoliko u zimskom periodu imamo veću količinu padavina, moguće je očekivati i nešto veću količinu padavina tokom vegetacionog perioda, ali to ne treba uzimati kao pravilo.

Na narednoj strani biće prikazana tabela 2. u kojoj će biti prikazani numerički podaci o padavinama iz grafikona 2. i podaci o prosečnim prinosima kukuruza, suncokreta i soje

Tabela 2. Numerički podaci o padavinama prikazanim u grafikonu 2. kao i podaci o ostvarenim prinosima kukuruza, suncokreta i soje u periodu od 1996-2010. godine.

Godina	Padavine			Prinosi t/ha		
	Σ X-III mesec	Σ IV-IX mesec	Σ X-IX mesec	Kukuruz	Suncokret	Soja
1996	248,4	317,4	565,8	4,9	2,3	2,0
1997	183,7	293,6	477,3	5,1	1,5	1,9
1998	239,4	355,9	595,3	5,0	2,1	1,8
1999	251,0	513,6	764,6	6,1	1,6	3,1
2000	295,1	123,8	418,9	2,6	1,5	0,9
2001	191,8	477,6	669,4	6,6	2,0	2,4
2002	126,6	345,5	472,1	4,7	2,0	1,9
2003	201,9	176,8	378,7	2,5	1,6	1,0
2004	307,2	377,6	684,8	7,9	2,8	2,2
2005	296,4	524,2	820,6	8,3	1,6	2,7
2006	188,8	378,1	566,9	7,8	2,4	2,9
2007	194,9	320,1	515,0	2,6	2,1	1,3
2008	333,4	434,5	767,9	7,7	2,8	2,3
2009	213,0	275,4	488,4	5,8	2,3	1,8
2010	320,1	517,4	837,5	8,0	2,3	2,8

Napomena: podaci o sumarnim padavinama (Σ X-IX mesec) ne predstavljaju godišnju sumu padavina za kalendarsku godinu, već sumu padavina za period oktobar-decembar prethodne godine i januar-septembar prikazane godine, odnosno sumu padavina za proizvodnu godinu.

Posmatrajući podatke iz tabele 2. može se uočiti da je u posmatranom periodu bilo dve izrazito sušne i nepovoljne godine za proizvodnju sve tri kulture a to su 2000. i 2003. godina, dok je 2007. godine u julu palo svega 18,5 litara kiše uz vrlo velike vrućine od 37-38 °C u drugoj polovini meseca što je suncokret donekle podneo ali je zato prinos kukuruza i soje bio vrlo nizak. Isto tako uočljivo je da su rekordne godine u proizvodnji kukuruza bile 2004,2005,2006, 2008 i 2010. godina. Količine padavina u vegetacionom periodu u tim godinama kretale su se od 377,6 mm do 517,4 mm, a zimske od 188,8 mm do 333,4 mm. Slična situacija kao sa kukuruzom je i sa sojom.

Kada je suncokret u pitanju, treba istaći da je u prosečnim godinama prinos suncokreta obično nešto veći od prinosa soje, oko 300 kg/ha a u izrazito sušnim godinama kakve su bile 2000. i 2003. taj prinos je kod suncokreta bio za oko 600 kg/ha veći, s tim što je 2007. godine prinos suncokreta bio veći čak za 800 kg/ha. Nasuprot tome u godinama sa izrazito kišovitim letima usled pojave bolesti zabeležen je veliki pad proizvodnje suncokreta i prinosi niži od soje, 1997. i 1999. (Phomopsis), 2005. (Sclerotinia sclerotiorum - bela trulež glave).

Treba obratiti pažnju na to da su u posmatranom periodu do 2003. godine ostvaren niži prosečni prinos svih kultura nego u periodu od 2004-2010. godine. To je delom posledica manje količine padavina i dve izrazito sušne godine (2000. i 2003. godina) kao i slabije primene agrotehnike, simbolična upotreba NPK đubriva i njihov „sumnjiv“ kvalitet, zastarela mehanizacija i nemogućnost blagovremenog izvođenja radnih operacija. Povećanje prinosa u periodu posle toga posledica je povoljnijih godina, intenzivnije primene odgovarajućih đubriva (MAP, DAP, NPK 8:24:16), obnova mehanizacije i uvođenje novih sorti i hibrida u proizvodnju.

Na osnovu svega navedenog, može se dati nekoliko saveta kojih bi se trebalo pridržavati i na taj način doći do povećanja prinosa i njihove stabilizacije, svođenjem uticaja klimatskih faktora na visinu proizvodnje na najmanju meru, bez dodatnih materijalnih ulaganja u

proizvodnju. Ono što bi svaki poljoprivrednik prije i tokom procesa proizvodnje trebao da ima na umu jeste sledeće:

1. Ratarska proizvodnja se u Subotici odvija pod vedrim nebom i klimatske prilike utiču na primenjenu tehnologiju proizvodnje. Na visinu padavina i temperature nemamo uticaja niti ih možemo sa sigurnošću predvideti ali njihovim redovnim praćenjem, naročito kratkoročne i srednjoročne prognoze možemo donekle predvideti vremenske prilike i planirati izbor kulture i sortimenta, količine đubriva i organizaciju posla. Danas postoje brojni sajtovi na kojima se može pratiti prognoza vremena a jedan od pouzdanih jeste sajt Republičkog hidrometeorološkog zavoda Srbije (RHMZ): www.hidmet.gov.rs
2. Analizom podataka o padavinama u zimskom periodu može se uočiti da je velika verovatnoća da ukoliko ima oko 300 mm vodenog taloga u periodu oktobar-mart, tada se može očekivati povoljna godina za proizvodnju kukuruza i soje (2004., 2005., 2008., 2010.), ali to ne može biti pravilo (2000. i 2006. godina – „loša i dobra godina“). U svakom slučaju ukoliko su rezerve zimske vlage veće, za očekivati je povoljniju godinu, što ima uticaja na primenu azotnih đubriva (više kiše - veća količina azota), izbor hibrida ili sorte i gustinu setve.
3. Izborom kultura može se donekle stabilizovati proizvodnja na gazdinstvu. Iz analize proizvodnje od 1996-2010. godine može se uočiti da je prosečni prinos soje u posmatranom periodu bio veći nego suncokreta, a otkupna cena soje je svake godine, sem prethodne, bila veća od otkupne cene suncokreta. Zamenom jednog dela površina pod suncokretom sa sojom stabilizovali bi se prihodi na gazdinstvu odnosno amortizovao uticaj nepovoljnih godina na jednu ili drugu kulturu.
4. Izbor odgovarajuće sorte ili hibrida predstavlja vrlo bitan činilac visoke i stabilne proizvodnje. Za svako agroekološko područje treba birati one sorte i hibride koji se odlikuju stabilnim prinosima i koji su manje podložni oscilacijama pod uticajem vremenskih prilika. U tu svrhu se svake godine izvode brojni sortni ogledi da bi se sagledalo koje sorte ili hibridi su najpogodniji za setvu na određenom agroekološkom području. Kao primer navodimo kukuruz gde je u brojnim ogledima dokazano da na području Subotice prednost treba dati hibridima iz ranijih FAO grupa zrenja (300, 400 i donekle 500), jer u sušnim godinama ovi hibridi daju veće prinose od hibrida iz kasnih grupa, u prosečnim godinama prinosi su približni ali je sadržaj vlage niži kod ranijih hibrida, dok u svega dve od 10 godina kasni hibridi iz FAO grupa 600 i 700 daju veće prinose ali i sa znatno većom vlagom.
5. Analiza zemljišta i adekvatna primena đubriva su vrlo bitni jer đubriva čine i do 30% ulaganja u proizvodnju. Osnovnom agrohemijskom analizom dobija se pregled plodnosti zemljišta i na osnovu njega moguće je odabrati odgovarajuću formulaciju đubriva kao i odrediti potrebne količine.

Zemljišta Subotice imaju sadržaj fosfora na 40% oraničnih površina ispod optimalnog i primena đubriva sa naglašenim sadržajem fosfora poslednjih 4-5 godina rezultirala je povećanjem prosečnih prinosa.

Pojačano đubrenje siromašnih zemljišta dovodi do većeg povećanja prinosa nego đubrenje plodnih zemljišta, na kojima je u slučaju potrebe (visoke cene osnovnih đubriva u jesen 2008. godine - MAP 87000 dinara/t, a niske cene proizvoda – otkupna cena pšenice u leto 2009 svega oko 9 dinara/kg) moguće i izostaviti osnovno đubrenje 1-2 godine i time smanjiti ulaganja i troškove. Primenu azotnih đubriva nikako ne izostavljati, jer azot je nosilac prinosa!

Celokupnu količinu fosfornih i kalijumovih đubriva treba zaoravati jer su ova dva elementa slabo pokretni pa ih treba uneti u zonu korena.

U slučaju manje količine zimskih padavina ureu treba rasturiti pre zatvaranja zimske brazde, kako bi se azot spustio dublje i podstakao razvoj korena u dublje slojeve koji duže zadržavaju vlagu.

6. U godinama sa blagom zimom kao što su bile zime 2002/2003 i 2008/2009 za očekivati je veći napad pamukove sovice-Helicoverpa armigera, tako da se ranijom setvom ranijih hibrida izbegava jači napad ove štetočine koja najčešće polaže jaja na klipove sa mladom neoplođenom svilom.
7. Kvalitetno seme nikad nije skupo i kupovinom dobrog i kvalitetnog semena se više štedi jer je zarada uvek veća. Kada se kupuje seme treba tražiti kopiju **velike deklaracije** o kvalitetu semena (obaveza prodavca semena da kupcu da deklaraciju) i tek onda na osnovu podataka o kvalitetu (klijavost, frakcija, zdravstveno stanje) odlučiti se za kupovinu semena.

Na kraju još treba dodati da se izneti podaci i najveći deo saveta odnosi na agroekološke uslove opštine Subotica, a samo jedan deo saveta je opšteg karaktera.

Autor teksta

Varga Damir dipl.ing. poljoprivrede
PSS Subotica AD, Subotica

FITOTOKSIČNOST HERBICIDA

U protekloj vegetaciji bili smo svedoci masovne pojave fitotoksičnosti na usevima, najčešće na suncokretu. Neuobičajeno velika količina padavina uticala je da se svaki, pa i najmanji propust u primeni herbicida manifestovao pojavom fitotoksičnosti na usevu. Posao koji nas u narednom periodu očekuje je setva, pa vezano sa njom i primena herbicida.

Herbicidi mogu ispoljiti fitotoksično dejstvo na gajenim biljkama zbog:

- grešaka u primeni
- zbog nepovoljnih faktora spoljne sredine

Najčešće greške u primeni su:

- PREDOZIRANJE, ređe se dešava zbog greške u izboru količine herbicida, a češće zbog preklapanja prohoda prskalice, kod tretiranja oaza korova, kod tretiranja parcele nepravilnog oblika, neispravnih dizni, nekvalitetnog mešanja herbicida u rezervoaru prskalice...
- PRIMENA U NEADEKVATNOJ FENOFAZI RAZVOJA GAJENE BILJKE, najčešće se sreće kod primene 2,4-D u neodgovarajućoj fazi rasta gajene biljke, a manifestuje se raznim deformacijama, uvijanjem listova ili pojavom „gušćijeg vrata“.
- INTERAKCIJA HERBICIDA, tolerantnost biljaka prema jednom pesticidu može biti znatno izmenjena prisustvom drugog. Pre mešanja herbicida ili sredstava za prihranu treba obavezno pročitati uputstvo za primenu.
- KONTAMINACIJA PRSKALICE, je veoma čest uzrok pojave toksičnosti na usevima. Naročito opasni su ostaci od 2,4-D ili totalni herbicidi.
- OSTACI HERBICIDA U ZEMLJIŠTU, herbicidi koji se sporo razgrađuju mogu prouzrokovati oštećenja narednih useva u plodoredu...

Nepovoljni faktori spoljne sredine su:

- ODNOŠENJE PESTICIDA VETROM, neki herbicidi su izrazito isparljivi, tako da se moraju primenjivati kad nema vetra, jer njihovo zanošenje na susedne useve izaziva „izbeljivanje“ biljaka ili razne druge oblike oštećenja. Brzina vetra od 2,6 m/s je najveća brzina za primenu herbicida, a to je brzina vetra pri kojem lišće treperi. Kod primene fungicida i insekticida prihvatljiva i bezbedna brzina vetra je 4m/s, a to je brzina pri kojoj se diže prašina.
 - Kod nekih herbicida javljaju se oštećenja ako zemljište koje je tretirano herbicidom dospe kišnim kapima na list i na tim mestima na listu javlja se izbeljivanje lista i sl.
 - Herbicide koji se primenjuju posle setve, a pre nicanja useva koristiti odmah posle setve, ne čekati da se razvije klica, jer u slučaju obilnijih kiša herbicid (ili njegov najveći deo) će biti spran na klicu i uništiti je. Ovo je i bio najčešći uzrok propadanja useva suncokreta u prošloj vegetaciji.
 - Kod primene herbicida voditi računa i o temperaturi na kojoj se herbicid primenjuje. Zahlađenje posle primene herbicida na izniklim biljkama usporiće njihov razvoj, a može prouzrokovati i njihovo žućenje, pa i sušenje listova. Takođe i temperature iznad 25 stepeni mogu prouzrokovati oštećenja.
- Pre primene herbicida obavezno pročitati UPUTSTVO za primenu! Ako spoljni uslovi nisu odgovarajući, bolje je malo sačekati nego napraviti štetu!

Primena herbicida u sušnim uslovima

Za dobro delovanje „zemljišnih herbicida“, potrebno je da u zemljištu bude vlage. U sušnim uslovima alternativno rešenje mogu biti herbicidi koji se primenjuju posle nicanja useva (post em tretman). Međutim i oni su manje efikasni u sušnim uslovima, jer su stome na listovima korova zatvorene, smanjena je transpiracija, a samim tim i usvajanje herbicida. Efikasnost herbicida je umanjena i zbog neujednačenog nicanja korova i useva. U sušnim uslovima česta je pojava fitotoksičnosti zbog ostataka herbicida koji su se koristili u predusevima.

U svakom slučaju potrebno je uvek razmotriti i alternativne metode suzbijanja korova.

Najbolji izbor herbicida jedinstven je za svaku situaciju, zavisi od stanja useva, stanja korova, uslova spoljne sredine, troškova...

Autor teksta

Olga Vidaković,dipl.ing.

pss.su.olga@panonnet.net

PROGNOZNO-IZVEŠTAJNA SLUŽBA

Tokom protekle 2010-e godine, **Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo** je počeo realizaciju programa uspostavljanja sistema Prognozne izveštajne službe zaštite bilja u AP Vojvodini.

Služba je organizovana u **12 regionalnih centara** – među kojima je i Subotica i **Pokrajinskog centra**, koji se nalazi u Novom Sadu.

U prvoj godini rada su definisani štetni organizmi koji će se pratiti i počelo se sa njihovim praćenjem, i na osnovu podataka prispelih u regionalni centar napravljena je analiza rada kako bi se nedostaci sistema otklonili u tekućoj godini.

Na teritoriji regionalnog centra PIS Subotica će se tokom 2011. godine pratiti štetni organizmi na lokalitetima: **Đurđin, Žednik, Tavankut, Kelebija, Palić, Hajdukovo i Bački Vinogradi**.

Oprema kojima se raspolaže naša služba je raspoređena u sledećim usevima tj. lokalitetima:

Bački Vinogradi (meteorološka stanica-breskva, feromonske klopke -jabuka,breskva)

Hajdukovo (meteorološka stanica-jabuka ,feromonske klopke-jabuka,v.loza,višnja)

Palić (meteorološka stanica-kukuruz šećerac i paprika, feromonske klopke -jabuka, breskva, v.loza, šljiva, paprika-kukuruz)

Tavankut (feromonske klopke jabuka i kukuruz)

Đurđin (svetlosna lovna lampa, feromonske klopke-kukuruz i šećerna repa)

Žednik (feromonske klopke -kukuruz)

Kelebija(svetlosna lovna lampa, feromonske klopke-povrće i jabuka)

Štetni organizmi koji se prate:

VOĆE

Jabuka i jabučasto voće – čađava krastavost (*Venturia inaequalis*), bakteriozna plamenjača jabučastog voća (*Erwinia amylovora*), pepelnica jabuke (*Podosphaera leucotricha*), jabukin smotavac (*Carpocapsa pomonella*), miner okruglih mina (*Leucoptera scitella*), lisne vaši (*Aphididae*), kruškina buva (*Psylla pyri*)

Koštičavo voće – kovrdžavost lista (*Taphrina deformans*), monilioze (*Monilia laxa*), breskvin moljac (*Anarsia lineatella*), breskvin smotavac (*Cydia molesta*), šljivin smotavac (*Grapholita funebrana*), trešnjina muva (*Rhagoletis cerasi*), lisne vaši (*Aphididae*)

VINOVA LOZA

Plamenjača v.loze (*Plasmopara viticola*), pepelnica v.loze (*Uncinula necator*), siva trulež na v.lozi (*Botrytis cinerea*), pepeljasti groždani moljac (*Lobesia botrana*)

POVRĆE

Krompir - plamenjača krompira (*Phytophthora infestans*), ozima sovica (*Agrotis segetum*), lisne vaši (*Aphididae*)

Kupus - kupusova sovica (*Mamestra brassicae*) i povrtna sovica (*Mamestra oleraceae*), lisne vaši (*Aphididae*)

Paprika, paradajz –bakteriozna pegavost (*Xanthomonas axonopodis* pv. *vesicatoria*), pamukova sovica (*Helicoverpa armigera*), lisne vaši (*Aphididae*)

Pasulj - bakteriozna pegavost pasulja (*Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli*)

RATARSTVO

Kukuruz – kukuruzna zlatica (*Diabrotica virgifera*), kukuruzni plamenac (*Ostrinia nubilalis*) i pamukova sovica (*Helicoverpa armigera*)

Suncokret - plamenjača suncokreta (*Plasmopara halstedii*), bela trulež suncokreta (*Sclerotinia sclerotiorum*), parazitna cvetnica na suncokretu (*Orobanche* sp.)

Šećerna repa – siva pegavost lista (*Cercospora beticola*), repina pipa (*Bothynoderes punctiventris*)

Uljana repica - repičina lisna osa (*Athalia rosae*) i repičin sjajnik (*Meligaethes aeneus*)

Aktuelnu situaciju na terenu o kretanju štetnih organizama proizvođači mogu da pogledaju na sajtu PIS Vojvodina : www.pisvojvodina.com .

Pored toga takva obaveštenja će proizvođači dobijati i preko medija (lokalni radio i tv).

Za obaveštenja direktno od strane PSS Subotica AD, proizvođači mogu da se obrate na telefon: 024/600-182

Autor teksta :

Hajnalka Bognar Pastor dipl. ing zaštite bilja

pss.su.hajnalka @ panonnet.net

SUBVENCIJE U STOČARSTVU U 2011.GODINI

Stočarstvo danas prolazi kroz težak period , bez obzira o kojoj grani se radi.Većina farmera je još uvek na „čekanju “ za isplate subvencija za genetsko unapređenje u 2010. godini. To je razlog više za njihovo nezadovoljstvo i stvaranje „loše atmosfere “ na selu.

Veliko je interesovanje za uredbe u ovoj godini i svakodnevno se postavlja puno pitanja kako će biti, šta se menja od uslova , dali je iznos po grlu povećan i slično. Jedan od načina kako informisati odgajivače tj. farmere su naše zimske škole koje smo održali početkom godine. Međutim, uredbe se po pravilu donose kada su predavanja na zimskim školama već završena. Stoga je bitno iskoristiti sve mogućnosti koje su u opticaju i dati odgovore farmerima na vreme prilikom naših obilazaka, prilikom susreta na seminarima , putem medija dali pisanih ili elektronskih, ali i putem biltena i slično.

U nameri i želji da uspemo u tome, više o ovoj temi će biti u današnjem broju biltena.

Do sada su donete dve uredbe koje se odnose na subvencije u stočarstvu za 2011. godinu.Prva je * UREDBA O USLOVIMA I NAČINU KORIŠĆENJA PREMIJE ZA MLEKO ZA 2011. godinu a druga je * UREDBA O RASPODELI I KORIŠĆENJU PODSTICAJA ZA GENETSKO UNAPREĐENJE STOČARSTVA U 2011. godini.

Ukratko u daljem tekstu će biti navedeni najbitniji delovi i pojašnjenja za obe uredbe.

* UREDBA O USLOVIMA I NAČINU KORIŠĆENJA PREMIJE ZA MLEKO
ZA 2011. godinu

Objavljena je u „**Službenom glasniku RS**“ broj **9/11**.

Pravo na korišćenje premije ima:

- **pravno lice**

- **fizičko lice** nosilac **komercijalnog** porodičnog poljoprivrednog gazdinstva i

- **fizičko lice** nosilac **nekomercijalnog** porodičnog poljoprivrednog gazdinstva

Pod uslovom da je:

1. upisano u Registar poljoprivrednih gazdinstava sa aktivnim statusom
2. prijavilo vrstu i broj životinja
3. izvršilo obeležavanje i registraciju grla u Centralnoj bazi
4. vlasnik grla ili je vlasnik grla član njegovog poljoprivrednog gazdinstva.

Premija se ostvaruje preko pravnih lica koje se bave preradom mleka. Isplaćuje se kvartalno.Korisnik premije ostvaruje pravo na premiju ako je predao najmanje **3.000** litara mleka po kvartalu. Premija po litri iznosi **5 dinara**.

Rokovi za podnošenje zahteva su :

1. I kvartal- (1.01.2011. – 31.03.2011.)- od 1.04.2011. do 15.04.2011.
2. II kvartal (1.04.2011.-30.06.2011.)- od 1.07.2011. do 15.07.2011.
3. III kvartal (1.07.2011.-30.09.2011.)- od 1.10.2011. do 15.10.2011.
4. IV kvartal (1.10.2011.-31.12.2011.) - od 1.01.2012. do 15.01.2012. godine

Povećanjem iznosa premije po litri na 5 dinara sa 4, koliko je bilo u poslednjem kvartalu 2010. godine, ispoštovalo se dato obećanje i na neki način potvrdila želja da se prebrodi kriza u proizvodnji mleka koja je duboko potresla sve slojeve društva, od proizvođača mleka do krajnjih potrošača tj. kupaca. Takođe, pravna lica koja su ranije izostavljena , od 1.10. 2010. su ponovo dobila pravo na premiju za mleko. Tako se zapravo pomažu i preostale farme koje su takođe pogođene krizom kao i individualni sektor.

* UREDBA O RASPODELI I KORIŠĆENJU PODSTICAJA ZA GENETSKO UNAPREĐENJE
STOČARSTVA U 2011. godini.

Objavljena je u „**Službenom glasniku RS**“ broj **13/11**.

Pravo na korišćenje podsticaja ima

- **fizičko lice ako:**

1. je **upisano u Registar** poljoprivrednih gazdinstava **kao nosilac** komercijalnog porodičnog poljoprivrednog gazdinstva **sa aktivnim statusom**
2. **je prijavilo vrstu i brojno stanje** životinja i gazdinstvo na kojem drži životinje
3. **vlasnik grla** ili je **vlasnik član** komercijalnog porodičnog gazdinstva
4. ima **utvrđeno svojstvo osiguranika poljoprivrednika** kod Republičkog fonda za PIO kao i da je **od 14.08.2010. do 19.08.2011.** godine uplatio iznos od **najmanje 42.818 dinara** po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika.(član 2.)

5. da su prijavljena kvalitetna priplodna grla **pod kontrolom** pravnih lica ovlašćenih za poslove selekcije(član. 4.)

6. pravo se ostvaruje za sledeći broj grla:

- najmanje **jedno** a najviše **30** grla za **kvalitetne priplodne prvotelke**
- najmanje **četiri** a najviše **100** grla za **kvalitetne priplodne krave**
- najmanje **30** a najviše **150** grla za **kvalitetne priplodne ovce**
- najmanje **10** a najviše **150** grla za **kvalitetne priplodne koze**
- najmanje **10** a najviše **100** grla za **kvalitetne priplodne krmače(član 7.)**

7. Podsticaji se utvrđuju u iznosu:

- **25.000 za kvalitetne priplodne krave**
- **25.000 za kvalitetne priplodne prvotelke**
- **4.000 za kvalitetne priplodne ovce i koze**
- **4.000 za kvalitetne priplodne krmače(član 8.)**

8. Zahtev za korišćenje podsticaja za kvalitetne priplodne krave, ovce, koze i krmače se podnosi najkasnije do **15.07.2011. godine(član 10.)**

9. Zahtev za korišćenje podsticaja za **kvalitetne priplodne prvotelke se podnosi u dva navrata:**

- za III kvartal (1.07.2011. do 30.09.2011.) **od 1.10.2011. do 15. 10.2011. godine**
- za IV kvartal 1.10.2011. do 31.12.2011.) **od 1.01.2012. do 15.01.2012. godine (član 10.)**

Poštovani farmeri ,

u sledećim brojevima našeg Biltena biće obrađene druge aktuelne teme iz oblasti stočarstva kao što su problemi u proizvodnji , teme iz ishrane , reprodukcije , načina držanja , selekcije kao i sve druge za koje pokažete interesovanje. Stoga vas pozivamo na saradnju.

Autor teksta :

Valentina Minić dipl.ing. stočarstva
pss.su@panonnet.net